

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2018 -03- 2 1
D/Dnr	

Jönköping Energi Nät AB ./.. Energimarknadsinspektionen
angående **tillämpning av ellagen**

Yttrande i målet

Ni ska yttra er över innehållet i de handlingar som bifogas. Yttrandet ska vara skriftligt och ges in till domstolen.

Yttrandet ska ha kommit in **senast den 11 april 2018**. När tiden har gått ut kan domstolen komma att avgöra målet, även om något yttrande inte kommit in.

Att skicka handlingar till domstolen

Kom ihåg att alltid ange målnumret 1964-18 och vem som är avsändare.

Domstolen tar gärna emot inlagor via e-post. Handlingar som skickas via e-post behöver inte samtidigt skickas på annat sätt.

Mer information

Allmän information finns på domstolens webbplats. Kontakta gärna domstolen per telefon eller e-post om ni har frågor.

Birgith Andersson
Telefon 013-25 11 50

Bifogade aktbilagor: 2

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2017-09-13

Mål nr

2731-17

Ei

Aktbil 8

Förvaltningsrätten i Linköping

Enhet 1

Box 406

581 04 LINKÖPING

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2018-03-13

Mål nr

1964-18

Aktbil

2

Stockholm den 13 september 2017

KOMPLETTERING AV ÖVERKLAGANDEN

Mål nr 2713-17 m.fl.;

Jönköpings Energi Nät AB m.fl. /. Energimarknadsinspektionen

Såsom ombud för de elnätsföretag som anges i bilaga 1 ("Elnätsföretagen") får vi härmed inkomma med komplettering av överklagande i samtliga de mål som framgår av bilaga 1 avseende Energimarknadsinspektionens (nedan "Ei") beslut om att öka intäktsramen för perioden 2016-2019.

Innehåll

1.	BAKGRUND.....	3
1.1	Kortfattat om regleringen av elnätsföretagen.....	3
1.2	Förhandsregleringen av elnätsföretagen.....	3
2.	UTGÅNGSPUNKTER FÖR BERÄKNINGEN AV ELNÄTSFÖRETAGENS INTÄKTSRAMAR.....	4
2.1	Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader och ge rimlig avkastning.....	4
2.2	5 kap. 19 § ellagen – Ei:s beslut om intäktsramar gäller omedelbart.....	5
2.3	Ei:s beslutade intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015.....	5
2.4	Förvaltningsdomstolarnas avgöranden för tillsynsperioden 2012-2015.....	6
2.5	Ei:s beslut om slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015.....	6
2.6	Ei:s beslutade intäktsramar för tillsynsperioden 2016-2019.....	7
2.7	Sammanfattning.....	8
3.	KONSEKVENSEN AV EI:S FELAKTIGA BESLUT FÖR ELNÄTSFÖRETAGENS INTÄKTSRAMAR.....	8
4.	DE NU ÖVERKLAGADE BESLUTEN (TILLÄGGSBESLUTEN FÖR PERIOD 2)	9
5.	EI:S FELAKTIGA UPPFATTNING OM INNEBÖRDEN AV 5 KAP. 20 § ELLAGEN.....	10
6.	FELEN OCH BRISTERNA I TILLÄGGSBESLUTEN.....	13
6.1	Underskott måste kunna utnyttjas.....	13
6.2	Ei:s tillämpning av 5 kap 20 § ellagen står i strid med ordalydelsen och Ei:s beslut utgör ett tyngande beslut.....	14
6.3	Ei:s tillämpning av 5 kap 20 § ellagen står i strid med förarbetena.....	18
7.	UTLÅTANDE AV PROFESSOR OLLE LUNDIN.....	21
8.	YRKANDEN.....	21
9.	MÅLENS HANDLÄGGNING.....	21

1. BAKGRUND

1.1 Kortfattat om regleringen av elnätsföretagen

- (1) Den svenska elmarknaden avreglerades den 1 januari 1996. Avregleringen av elmarknaden innebar i korthet att handel med och produktion av el utsattes för konkurrens samtidigt som infrastrukturen (elnätsverksamheten) förblev ett naturligt och legalt monopol.
- (2) Eftersom ett monopol inte bedrivs på en konkurrensutsatt marknad ansågs det krävas en statlig reglering och tillsyn av elnätsavgifterna. Dessa regler återfinns i ellagen och följdförfattningar till denna.
- (3) Regelverket har under åren genomgått förändringar och sättet att bedöma skäligheten i elnätsavgifterna har förändrats. Ei är tillsynsmyndighet över elmarknaden till vars uppgifter bl.a. hör att pröva och utfärda koncessioner för nät samt att granska elnätsföretagens intäkter och kvaliteten i elnäten.

1.2 Förhandsregleringen av elnätsföretagen

- (4) Från den 1 januari 2012 bestäms elnätsföretagens tillåtna intäkter – intäktsramarna – i förväg för perioder om fyra år. Varje sådan period utgör en "tillsynsperiod". Den första tillsynsperioden under förhandsregleringen var åren 2012-2015.
- (5) De grundläggande bestämmelserna för hur intäktsramarna ska fastställas finns i 5 kap. ellagen. Ellagen bygger i sin tur på EU:s direktiv 2003/54/EG som sedermera ersatts av direktiv 2009/72/EG.
- (6) Av förarbetena till ellagen framgår att regleringen syftar till att elnätsföretagens verksamhet ska bedrivas effektivt och till låga kostnader. Regleringen syftar också till att säkerställa att kunden får betala ett skäligt pris för nättjänsten. Vidare ska regleringen bidra till att ge kunderna en långsiktig leveranssäkerhet och trygga den svenska elförsörjningen. Elnätsföretagen ska också ges stabila och långsiktiga villkor för sin nätverksamhet samt en rimlig avkastning. Ytterligare ett viktigt mål med regleringen är att den ska understödja utvecklingen av en väl fungerande elmarknad.
- (7) En intäktsram motsvarar de samlade intäkter inom ett redovisningsområde som en nätkoncessionshavare högst får uppbära under en tillsynsperiod. Enligt 5 kap. 6 § ellagen ska intäktsramen täcka "*skäliga kostnader för att*

bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas)”.

- (8) Om intäktsramen överskrids eller underskrids förs över- eller underskottet över till nästa tillsynsperiod (5 kap. 20 § ellagen). Om ramen överskrids med mer än fem procent utgår ett överdebiteringstillägg (5 kap. 21 § ellagen).

2. UTGÅNGSPUNKTER FÖR BERÄKNINGEN AV ELNÄTSFÖRETAGENS INTÄKTSRAMAR

2.1 Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader och ge rimlig avkastning

- (9) Den grundläggande bestämmelsen avseende beräkningen av elnätsföretagens intäktsramar återfinns i 5 kap. 6 § ellagen som har följande lydelse:

Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas).

- (10) I prop. 2008/09:141 s. 60 anges beträffande ”rimlig avkastning” att:

En förutsättning för att nätverksamhet ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt är att nätföretagen har rätt till en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten.

- (11) Vad avser beräkningen av rimlig avkastning stadgar 5 kap. 9 § 1 st ellagen:

Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden.

- (12) Såvitt avser ”skäliga kostnader” stadgar 5 kap. 8 § 1 st ellagen:

Som skäliga kostnader för att bedriva nätverksamheten ska anses kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar.

- (13) För att kunna beräkna elnätsföretagens intäktsramar, innefattande ”rimlig avkastning”, har Ei att tillämpa en kalkylränta. Med kalkylränta avses den avkastning som elnätsföretagen ska ha på gjorda investeringar (investerat kapital). Kalkylräntan utgör en del av Ei:s beräkning av elnätsföretagens kapitalkostnader.

- (14) Det är centralt att förstå att ”rimlig avkastning” enligt 5 kap. 6 § ellagen utgår från elnätsföretagens kapitalbas.

- (15) Elnätsföretagen har sålunda rätt att få en rimlig avkastning på den kapitalbas som följer av ellagen, anslutande förordning och praxis. Det bör påpekas att beräkningen av avkastningen på kapitalbasen utgår från ett nuanskaffningsvärde på alla investeringar oavsett när de är gjorda.

2.2 5 kap. 19 § ellagen – Ei:s beslut om intäktsramar gäller omedelbart

- (16) Av 5 kap. 19 § ellagen följer att Ei:s beslut om intäktsramar gäller omedelbart och utan hinder av att beslutet överklagas. Detta gäller även sådana beslut som meddelas jämlikt 5 kap. 12 § och 15-16 §§ ellagen.
- (17) Det råder ingen tvekan om att elnätsföretagen har att följa och förhålla sig till ett beslut från Ei om intäktsramar intill dess att det finns en lagakraftvunnen dom som ändrat det ursprungliga beslutet.

2.3 Ei:s beslutade intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015

- (18) Som nämnts ovan utgjorde tillsynsperioden 2012-2015 den första tillsynsperioden enligt förhandsregleringen.
- (19) Inför den första tillsynsperioden tog Ei fram en ny metod för att beräkna elnätsföretagens intäktsramar, den s.k. schablonmetoden. Schablonmetoden förankrades i samråd med elnätsbranschen som utgick från att denna metod skulle utgöra den tydliga och långsiktiga metod som elnätsföretagen efterfrågat och kunde förhålla sig till.
- (20) I mars 2011 lämnade elnätsföretagen, jämlikt 5 kap. 2 § ellagen, in sina förslag om intäktsramar till Ei. De föreslagna intäktsramarna beräknades utifrån den av Ei angivna schablonmetoden.
- (21) I slutet av oktober 2011 meddelade Ei beslut om intäktsramar för samtliga elnätsföretag avseende tillsynsperioden 2012-2015. Som en blixtnöje kunde elnätsföretagen då konstatera att Ei vid sina beslut hade tillämpat en ny metod. Förutom schablonmetoden tillämpades en av Ei i all hast skapad "övergångsmetod".
- (22) Ei:s tillämpning av den för elnätsföretagen okända övergångsmetoden innebar att Ei kraftigt sänkte elnätsföretagens intäktsramar. Därtill beslutade Ei att för tillsynsperioden 2012-2015 tillämpa en kalkylränta om 5,2 procent beräknad på ett i flera avseenden felaktigt sätt.

- (23) Ei:s beslut kom som ett dråpslag för elnätsbranschen som kunde konstatera att Ei:s metodik och beslut stod i strid med ellagen, den lag som utgjorde grunden för Ei:s tillsyn över elnätsföretagen. Som en följd kom ett stort antal elnätsföretag att överklaga Ei:s beslut.

2.4 Förvaltningsdomstolarnas avgöranden för tillsynsperioden 2012-2015

- (24) Den 11 december 2013 meddelade förvaltningsrätten i Linköping dom och biföll elnätsföretagens överklaganden i sin helhet.
- (25) Sammanfattningsvis slog förvaltningsrätten fast att Ei inte hade haft lagligt stöd för att vid fastställande av elnätsföretagens intäktsramar tillämpa övergångsmetoden. Dessutom slog förvaltningsrätten fast att den av Ei angivna kalkylräntan om 5,2 procent var för låg och ansåg att det istället skulle fastställas en långsiktig och stabil kalkylränta uppgående till 6,5 procent.
- (26) Ei överklagade förvaltningsrättens dom till Kammarrätten i Jönköping som meddelade dom den 10 november 2014. Kammarrätten fastställde förvaltningsrättens domslut.
- (27) Ei överklagade kammarrättens dom till Högsta förvaltningsdomstolen som den 23 mars 2015 beslutade att inte meddela prövningstillstånd.
- (28) Trots effektiv handläggning av förvaltningsdomstolarna kom således målen angående tillsynsperioden 2012-2015 att slutligt avgöras först när tillsynsperioden i princip var till ända.
- (29) Förvaltningsdomstolarnas avgöranden innebar därtill, i de flesta fallen, att målen återförvisades till Ei som hade att fastställa nya intäktsramar med beaktande av de ändringar som domstolarna hade slagit fast.
- (30) Ei meddelade dock inte några nya beslut förrän under år 2016, dvs. efter tillsynsperiodens slut.

2.5 Ei:s beslut om slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015

- (31) Med anledning av förvaltningsdomstolarnas avgöranden (se avsnitt 2.4 ovan) ansökte ett stort antal elnätsföretag om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen och/eller om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen.
- (32) Efter utgången av tillsynsperioden 2012-2015 omprövade Ei elnätsföretagens intäktsramar genom vad Ei kallar en "slutlig avstämning" och Ei meddelade

beslut om fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015 under sommaren/hösten 2016.

- (33) Vid fastställandet av slutlig intäktsram tillämpade Ei för vissa elnätsföretag övergångsmetoden och en kalkylränta om 5,2 procent trots förvaltningsdomstolarnas avgöranden (se avsnitt 2.4 ovan). Ett antal elnätsföretag tvingades därför att överklaga Ei:s beslut om fastställande av slutlig intäktsram. De frågor som kom att prövas av förvaltningsdomstolen var av principiell karaktär och rörde innebörden och tillämpningen av 5 kap. 12 § ellagen och 5 kap. 15 § ellagen.
- (34) Den 19 maj 2017 meddelade förvaltningsrätten dom innebärande att elnätsföretagen ännu en gång fick bifall till sina överklaganden.
- (35) Ei har överklagat förvaltningsrättens domar till kammarrätten som ännu inte tagit ställning till om Ei ska beviljas prövningstillstånd.
- (36) Det ska alltså noteras att elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 ännu inte är slutligt avgjorda för samtliga elnätsföretag.

2.6 Ei:s beslutade intäktsramar för tillsynsperioden 2016-2019

- (37) Under sommaren/hösten 2015 meddelade Ei beslut avseende elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016-2019.
- (38) Vid beräkningen av elnätsföretagens intäktsramar tillämpade Ei en kalkylränta om 4,53 procent.
- (39) Ei:s utgångspunkter för att beräkna och fastställa kalkylräntan tog därvid inte hänsyn till de principiella ställningstaganden som förvaltningsdomstolarna hade slagit fast. De av Ei beslutade intäktsramarna blev därmed ännu en gång lägre än vad elnätsföretagen hade att utgå från och som följer av 5 kap. 6 § ellagen.
- (40) Ei:s beslut resulterade därför i att elnätsföretagen ännu en gång såg sig nödgade att överklaga.
- (41) Efter omfattande skriftväxling meddelade förvaltningsrätten i Linköping dom den 14 december 2016. Elnätsföretagen vann ånyo bifall till sina överklaganden.

- (42) Förvaltningsrättens avgörande innebar, sammanfattningsvis, att kalkylräntan höjdes från 4,53 procent till 5,85 procent. Denna höjning har stor inverkan på elnätsföretagens intäktsramar.
- (43) Ei överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten som per dagens datum ännu inte tagit ställning till om Ei ska beviljas prövningstillstånd. Som det ser ut idag finns det därför en risk att elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016-2019 inte kommer att avgöras slutligt förrän tillsynsperioden löpt till ända.

2.7 Sammanfattning

- (44) Hösten 2017 pågår alltjämt tvister hänförliga till såväl tillsynsperioden 2012-2015 (Period 1) som till tillsynsperioden 2016-2019 (Period 2). Det är idag oklart när de pågående tvisterna slutligt kan komma att avgöras.
- (45) Det kan inte uteslutas att tvisten rörande i vart fall Period 2 inte är avgjord i alla delar före det att tillsynsperioden löpt ut.
- (46) Det finns härvid anledning att särskilt påpeka att elnätsföretagen genomgående vunnit framgång med sina överklaganden. Elnätsföretagen har således haft fog för sina överklaganden.

3. KONSEKVENSEN AV EI:S FELAKTIGA BESLUT FÖR ELNÄTSFÖRETAGENS INTÄKTSRAMAR

- (47) Hösten 2011 meddelade Ei beslut rörande elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 (Period 1). Först i mars 2015 förelåg ett lagakraftvunnet avgörande som ändrade Ei:s beslut.
- (48) Elnätsföretagen var skyldiga att följa Ei:s ursprungliga beslut ända fram till i mars 2015 (5 kap. 19 § ellagen). Elnätsföretag hade därför att följa och planera sin verksamhet med utgångspunkt ifrån Ei:s ursprungliga beslut, oberoende av att beslutet överklagats och senare kom att ändras.
- (49) Detta medförde att elnätsföretagen inte hade möjlighet att utnyttja de intäktsramar som de rätteligen hade rätt till under Period 1. I och med de lagakraftvunna domarna tillerkändes elnätsföretagen en avsevärt högre intäktsram kom underskottet för Period 1 att bli mycket stora.
- (50) De lagakraftvunna domarna föranledde flera elnätsföretag att begära omprövning av sina intäktsramar för Period 1 jämlikt 5 kap. 12 § och 15 §

ellagen. Ei:s omprövningsbeslut kom i flera fall att överklagas varefter förvaltningsrätten i maj 2017 ändrade Ei:s omprövningsbeslut till elnätsföretagens fördel. Ei överklagade förvaltningsrättens domar och målen är inte slutligt avgjorda. Intäktsramarna för Period 1 är alltså inte slutligt avgjorda. Elnätsföretagen har därför att följa de av Ei meddelade omprövningsbesluten. Elnätsföretagen har därför inte möjlighet att utnyttja de intäktsramar som de rätteligen hade rätt till under Period 1 – och saknar fortfarande långt in i Period 2 möjlighet att göra detta.

- (51) Det föreligger också tvist om intäktsramarnas storlek för tillsynsperioden 2016-2019 (Period 2). Tvisten för Period 2 omöjliggör att underskottet för Period 1 kan täckas under Period 2. Detta förhållande utvecklas närmare i avsnitt 5, Exempel 2, nedan.
- (52) För alla elnätsföretag (inkluderande Elnätsföretagen) så medför ovanstående att de underskott som uppkommit under Period 1 inte har kunnat utnyttjas vare sig under Period 1 eller Period 2 till följd av att elnätsföretagen har haft att följa och förhålla sig till Ei:s oriktiga beslut.

4. DE NU ÖVERKLAGADE BESLUTEN (TILLÄGGSBESLUTEN FÖR PERIOD 2)

- (53) Ei har under våren 2017 med hänvisning till 5 kap. 20 § ellagen beslutat att öka intäktsramarna för ett stort antal elnätsföretag avseende tillsynsperioden 2016-2019 (Tilläggsbesluten). Tilläggsbesluten var föranledda av att Elnätsföretagen, till följd av vad som angivits i avsnitt 3 ovan, inte kunnat utnyttja intäktsramarna hänförliga till tillsynsperioden 2012-2015.

- (54) Tilläggsbesluten har följande lydelse:

Energimarknadsinspektionen (Ei) ökar intäktsramen för [Elnätsföretaget], avseende redovisningsenheten REL[] för tillsynsperioden 2016-2019 med [] tkr i 2014 års prisnivå.

Detta belopp kan inte föras vidare till tillsynsperioden 2020-2023 [vår markering].

Det är det andra stycket i Ei:s beslut som föranlett Elnätsföretagen att överklaga.

- (55) Ei:s beslut utgör en begränsning av elnätsföretagens möjlighet att utnyttja underskott från tidigare tillsynsperioder. I praktiken omöjliggör begränsningen för Elnätsföretagen att få del av det underskott som uppstått på grund av Ei:s felaktiga beslut för Period 1.

- (56) Elnätsföretagen menar att Ei:s beslut står i strid med ellagen och dess förarbeten. Vare sig ellagen eller elförordningen (SFS 2013:208) ger Ei något bemyndigande att meddela något förvaltningsbeslut med den innebörd/begränsning som Ei:s beslut innebär.
- Den begränsning som Ei:s beslut innebär följer inte av ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen.
 - Mot bakgrund av de omständigheter som föranlett elnätsföretagens underskott från Period 1, samt omständigheterna under Period 2, ger inte förarbetena till 5 kap. 20 § ellagen (prop. 2008/09:141) stöd för den av Ei angivna begränsningen.
 - Ei:s uppfattning av innebörden av 5 kap. 20 § ellagen motverkar det som lagstiftaren velat uppnå med 5 kap.12 § och 15-16 §§ ellagen.

5. EI:S FELAKTIGA UPPFATTNING OM INNEBÖRDEN AV 5 KAP. 20 § ELLAGEN

- (57) 5 kap. 20 § ellagen stadgar följande:

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

- (58) Av ordalydelsen följer att för det fall ett elnätsföretags intäkter under en tillsynsperiod varit lägre än den beslutade intäktsramen ska det medföra en ökad intäktsram för nästkommande tillsynsperiod. Elnätsföretaget får således "ta med sig" ett underskott in i nästa tillsynsperiod/intäktsram (ett underskott utgörs således av den utnyttjade delen av den tidigare intäktsramen).
- (59) Ei:s beslut innebär att ett underskott från en tillsynsperiod alltid måste utnyttjas under nästkommande tillsynsperiod. Ei anser att vid bedömningen av om ett underskott utnyttjats eller inte, så läggs underskottet "på toppen" av intäktsramen för Period 2¹.

Detta kan illustreras med följande exempel:

¹ Jfr Ei:s beslut av den 24 maj 2017 avseende Svenska kraftnät (Dnr 2017-102115), sid. 2 (särskilt 5 stycket)

Exempel 1:

- (i) För Period 1 fastställer Ei en intäktsram till 100.
 - (ii) Intäktsramen för Period 1 utnyttjas med 80. Det uppstår således ett underskott på 20 för Period 1.
 - (iii) För Period 2 fastställer Ei en intäktsram till 100. Elnätsföretaget har intäkter om 90. Det uppstår således ett underskott på 10 för Period 2.
 - (iv) Det totala underskottet för Period 1 och 2 är 30.
 - (v) Intäkterna om 90 för Period 2 avräknas dock först mot intäktsramen om 100 för Period 2. Det uppstår då ett underskott på 10 för Period 2.
 - (vi) Avräkningen medför att underskottet om 20 från Period 1 går förlorat och att elnätsföretaget får föra vidare ett underskott till Period 3 om 10 (istället för 30).
- (60) Exemplet tydliggör förhållandet att om ett underskott för Period 1 ska kunna utnyttjas under Period 2 så måste elnätsföretagets intäkter under Period 2 uppgå till hela intäktsramen för Period 2 samt hela underskottet från Period 1. I exemplet innebär detta en intäkt om 120. Det ska noteras att elnätsföretaget i exemplet alltid har totalt åtta år på sig att fullt ut kunna utnyttja en intäktsram.
- (61) I exemplet har elnätsföretaget under såväl Period 1 som Period 2 (dvs. under totalt åtta år) vetat exakt vilka intäktsramar som gällt för Period 1 och 2. Elnätsföretaget har därigenom kunnat planera sin verksamhet därefter. Elnätsföretaget har också kunnat kompensera sig för underskottet i Period 1 under Period 2 utan att komma i konflikt med Ei:s beslut rörande intäktsramen för Period 2. Elnätsföretaget har dock i exemplet valt att inte utnyttja hela intäktsramen för vare sig Period 1 eller 2.
- (62) Det är dock lätt att identifiera situationer där omständigheterna gör att ett elnätsföretag inte har möjlighet att få täckning för ett underskott i Period 1 under Period 2.

Exempel 2:

- (i) För Period 1 fastställer Ei en intäktsram till 100.
- Ei:s beslut gäller omedelbart. Elnätsföretaget har således att följa beslutet.

- Elnätsföretaget begärde dock en intäktsram för Period 1 om 150. Elnätsföretaget överklagar därför Ei:s beslut.
 - I slutet av Period 1 fastställer förvaltningsdomstol intäktsramen till begärda 150.
 - (ii) Intäktsramen för Period 1 har i enlighet med Ei:s ursprungliga beslut utnyttjats med 100. Det uppstår därför ett underskott om 50 för Period 1.
 - (iii) För Period 2 fastställer Ei en intäktsram till 100 (vilket ger en total möjlig intäkt om 150 med hänsyn till underskottet från Period 1).
 - Ei:s beslut gäller omedelbart. Elnätsföretaget har således att följa beslutet.
 - Elnätsföretaget begärde dock en intäktsram för Period 2 om 150. Elnätsföretaget överklagar därför Ei:s beslut.
 - I slutet av Period 2 fastställer förvaltningsdomstol intäktsramen för Period 2 till begärda 150.
 - (iv) Eftersom elnätsföretaget har haft att följa Ei:s beslut för Period 2 har elnätsföretaget haft intäkter under Period 2 om 150 (den av Ei beslutade intäktsramen för Period 2 plus underskottet för Period 1).
 - (v) Förvaltningsrättens dom ökade dock intäktsramen för Period 2 med 50. Den nya intäktsramen för Period 2, inkluderande underskottet från Period 1, blev då 200 istället för 150. Genom domen föreligger det därför ett underskott på 50.
 - (vi) Ei:s metod för avräkning, enligt Exempel 1, resulterar dock i att intäkterna under Period 2 om 150 avräknas mot den nya intäktsramen för Period 2 om 150. Något underskott för Period 2 anses därför inte föreligga. Istället anses underskottet om 50 för Period 1 ha gått förlorat.
 - (vii) För att ha kunna utnyttja underskottet från Period 1 hade elnätsföretaget alltså behövt ha intäkter om 200 under Period 2, trots att det av Ei fattade och för elnätsföretaget bindande beslutet om intäktsramar (med tillägg för underskottet för Period 1), inte medgav en större intäktsram än 150.
- (63) Den problematik rörande underskott från Period 1 som åskådliggjorts i Exempel 2 uppkommer alltid om det uppkommer tvist rörande storleken på intäktsramen för Period 2. Uppstår tvist om intäktsramen för Period 3, kommer på motsvarande sätt även underskottet för Period 2 att gå förlorat.

- (64) Det som i Exempel 1 (se (59) ovan) kan framstå som rimligt och i överensstämmelse med vad som anges i propositionen (se avsnitt 6.3 nedan) blir orimligt i Exempel 2 (se (62) ovan). I sistnämnda situation saknar elnätsföretaget möjlighet att utnyttja underskottet för Period 1 utan att bryta mot Ei:s gällande beslut för Period 2.
- (65) Situationen för elnätsföretag som inte själva överklagat Period 1 och/eller Period 2 utan i efterhand vill få ändring med stöd av 5 kap. 12 § och/eller 15 § ellagen blir av samma anledning helt orimlig. Detsamma gäller vid en tillämpning av 5 kap. 16 § ellagen. I dessa situationer kommer inte elnätsföretagen att kunna utnyttja underskott hänförliga till Period 1.
- (66) Elnätsföretag som befinner sig i dessa situationer förlorar, med Ei:s tillämpning av 5 kap. 20 § ellagen, sin rätt att kunna utnyttja underskott som uppkommit i den föregående perioden. Denna situation föreligger för Elnätsföretagen. En sådan ordning är inte förenlig med ellagen.
- (67) Ovanstående visar att Ei:s tillämpning av 5 kap. 20 § ellagen måste vara felaktig.

6. FELEN OCH BRISTERNA I TILLÄGGSBESLUTEN

6.1 Underskott måste kunna utnyttjas

- (68) Ellagen har tillerkänt elnätsföretagen en rätt att kunna utnyttja underskott som uppkommit från en tidigare tillsynsperiod. Underskott från en tillsynsperiod kan uppkomma av olika skäl.
- (69) I de nu aktuella fallen så är underskotten föranledda av att domstol ändrat Ei:s felaktiga beslut avseende Period 1 och att tvist pågår om Period 2. För vissa elnätsföretag pågår därtill alljämt tvist avseende Period 1.
- (70) Av redogörelsen i avsnitt 3 ovan framgår att Ei:s tillämpning av 5 kap. 20 § ellagen innebär att de intäktsramar som elnätsföretagen tillerkänts av förvaltningsdomstolar, efter ändring av Ei:s oriktiga beslut, inte kan utnyttjas. Detta beror endast på att det tar tid att överklaga. Rätten till att överklaga Ei:s beslut om intäktsramar blir då illusorisk genom att ett bifall till överklagandet inte kan utnyttjas.
- (71) Motsvarande gäller elnätsföretagens rättigheter enligt ellagen:

att efter en tillsynsperiods slut, genom omprövning, erhålla en ökad intäktsram med stöd av 5 kap. 12 § ellagen,

att med stöd av 5 kap. 15 § ellagen begära omprövning med hänvisning till en lagakraftvunnen dom avseende ett annat elnätsföretag samt rätten till omprövning enligt 5 kap. 16 § ellagen.

- (72) Även dessa rättigheter blir illusoriska genom att de inte kan utnyttjas av elnätsföretaget om underskott endast kan utnyttjas under en efterföljande tillsynsperiod.

Det är uppenbart att detta inte varit lagstiftarens mening.

- (73) Ei:s beslut att underskott från Period 1 inte ska kunna föras vidare till tillsynsperioden 2020-2023 (Period 3) måste därför vara felaktigt.

6.2 Ei:s tillämpning av 5 kap 20 § ellagen står i strid med ordalydelsen och Ei:s beslut utgör ett tyngande beslut

- (74) Ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen ger inte heller stöd för den begränsning som Tilläggsbesluten innebär.

- (75) När Ei bereder, handlägger och meddelar beslut har Ei att utgå från lag – i detta fall ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen.

- (76) 5 kap. 20 § ellagen stadgar följande:

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

- (77) Av ordalydelsen följer att för det fall ett elnätsföretags intäkter under en tillsynsperiod varit lägre än den beslutade intäktsramen ska det medföra en ökad intäktsram för nästkommande tillsynsperiod. Elnätsföretaget får således "ta med sig" ett underskott in i nästa tillsynsperiod/intäktsram (ett underskott utgörs således av den outnyttjade delen av den tidigare intäktsramen).

- (78) Ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen innehåller inte någon sådan begränsning som Ei ger uttryck för och som följer av de överklagade besluten. Vare sig 5 kap. 20 § ellagen eller någon annan bestämmelse kräver att den intäktsram som beslutats för en tillsynsperiod måste "förbrukas" innan överfört underskott från tidigare tillsynsperioder får utnyttjas.